

HITLER I EL DESARMAMENT¹

Lev Trotski

2 de juny de 1933

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “Hitler y el desarme”, en, *Escritos*, Tomo IV, volumen 2, Editorial Pluma, Bogotá, 1976, pp. 368-385.

La rutina diplomàtica té els seus avantatges mentre els fets es desenvolupen pels seus vells llits. Davant de fets nous de gran magnitud, està perduda. És summament perillós subestimar l'enemic simplement perquè el seu sistema trenca la rutina. Afirmar que Hitler és un demagog, un histèric i un actor és tancar els ulls per a no veure el perill! Cal quelcom més que una mica d'histèria per a prendre el poder, i ha d'haver-hi mètode en la bogeria nazi. Ai dels que no perceben aquest fet abans que no siga tard! Els dirigents de les organitzacions obreres alemanyes es negaren a acordar-li importància a Hitler: en titllar el seu programa de reaccionari i utòpic foren incapaços d'avaluar la seua força. Avui, com a fruit del seu horrorós error, les seues organitzacions estan fetes miques. El mateix error podria repetir-se en el terreny de la política mundial.

El 17 de maig Hitler respongué a Roosevelt i a les grans potències amb el seu discurs de pau davant del Reichstag. Fins aqueix moment molts creien que Hitler atacaria violentament el Tractat de Versalles i que tractaria de fer-li a Europa el mateix que feu amb l'edifici del Reichstag, la literatura marxista i les botigues jueves. Ningú sabia d'on vindria el raig ni on colpejaria. Pogué hom predir amb vint-i-quatre hores d'anticipació que els sindicats serien aixafats segons totes les regles que regeixen l'assalt dels gàngsters a un banc? I, de sobte, s'escolta el parrup del colom.

El discurs de Hitler en el Reichstag, a causa del seu inesperat pacifisme, ha deixat atònits tots els observadors. Així ha assolit el seu objectiu més immediat. Sempre resulta convenient prendre l'enemic per sorpresa. En aquesta ocasió Hitler ha assolit el seu primer èxit i ha deixat els seus adversaris en una posició francament enutjosa. Diplomàtics de gran experiència s'han tranquil·litzat a mitges davant d'un parell de frases pacifistes astutes, després de l'esglai que els provocaren els sanguinaris rugits de Papen. John Simon ha observat amb gratitud en el discurs del canceller el to moderat de l'estadista. El mateix ha fet

¹ *Hitler i el desarmament*, *Manchester Guardian*, 21-22 de juny de 1933; publicat en forma d'opuscle amb el títol de *What Hitler Wants* [Allò que cerca Hitler], John Day Co. 1933.

Austen Chamberlain. *El Morning Post*, en traçar el contrast entre Hitler i Papan, ha descobert que la declaració tenia “la suau tonada del sud” i tota la premsa ha afirmat que l’atmosfera s’havia tornat, sobtadament, menys tensa. Al mateix temps, tots han analitzat i han explicat la suau tonada en aquests o semblants termes: Mussolini, diplomàtic astut, ha fet entrar en raó Hitler, la pressió de Washington indubtablement ha tingut la seua influència i, en conseqüència, és obvi que la política de desarmament compta amb millors possibilitats. Gran error! El secret psicològic de tanta cridòria és fàcil de descobrir: aquell que espera trobar-se amb un boig agitant una destrai i, en canvi, es troba amb un home portant una pistola al cinyell no deixarà d’experimentar una sensació d’alleugeriment. Però no per això és menys perillosa la pistola que la destrai.

Al mateix temps, no falten els desconfiats per als que la declaració de Hitler és només una maniobra circumstancial provocada per la reacció desfavorable que suscità el discurs de Papan: enganyarà l’opinió pública durant un parell de setmanes; després, veurem. Massa simplista! És possible que l’arenga amenaçadora de Lord Hailsham en resposta al discurs de Papan haja motivat la intervenció de Hitler. Però tot açò té a veure amb l’ordre i el to de les declaracions, és a dir, només amb l’aspecte tècnic. No obstant, les fintes diplomàtiques oculten factors i plans força més profunds. Acceptar a ulls clucs la declaració de pacifisme de Hitler seria tan fals com acceptar a la lleugera, sense comprendre el seu contingut, la caracterització de “demagog”. El problema polític consisteix en establir les connexions internes entre la declaració de Hitler i els seus vertaders plans, és a dir, en tractar de descobrir de quina manera l’Alemanya feixista espera aconseguir els objectius que no pot anomenar ni anomenarà. Ja el passat demostrà amb suficient claredat que si hi ha molt de fantàstic i delirant en la política del nacionalsocialisme, això no significa que Hitler seria incapaç de sospesar la realitat: *la seua fantasia i el seu deliri s’adeqüen perfectament als seus vertaders objectius polítics*. Aquest és el nostre punt de partida per a avaluar la política del nacionalsocialisme, tant la interna com l’exterior.

Les idees filosòfiques i històriques en què s’ha basat el discurs de Hitler sobre el desarmament són d’una mediocritat realment lamentable. La necessitat de readaptar les fronteres nacionals d’Europa a les fronteres de les seues races és una d’aqueixes utopies reaccionàries de què el programa nacionalsocialista està replet. L’Europa contemporània no es descompon econòmicament i cultural a causa de les seues fronteres nacionals imperfectes sinó perquè el vell continent està retallat per totes bandes per murs duaners, separat pel desordre dels sistemes monetaris víctimes de la inflació, aixafat pel militarisme que Europa necessita per tal de garantir el seu desmembrament i la seua decadència. Si es corregueren les fronteres internes uns desenes o centenars de milles, en una o altra direcció, la situació canviaria poc, encara que el nombre de víctimes humanes superaria àmpliament la població de les zones en disputa.

Quan els nacionalsocialistes asseguruen que renuncien a la “germanització” no vol dir que renuncien a les conquestes, perquè una de les idees centrals i més importants del seu programa és l’ocupació d’immensos territoris “en l’est” per tal d’arrelar-hi forts camperols alemanys. No és casual que les declaracions pacifistes, en abandonar sobtadament i inesperada el terreny de la separació “ideal” de les races, advertisquen en to semiamenaçador que la “superpoblació d’Europa occidental” pot ser origen de futurs conflictes. Hitler proposa una sortida al problema de la superpoblació d’Europa, principalment la d’Alemanya: l’est. Quan, en lamentar la injustícia del traçat de la frontera germanopolonesa, ha declarat que no hi hauria dificultat en trobar “en l’est” una solució capaç de satisfer tant “els reclams de Polònia” com “els drets legítims d’Alemanya”, allò que tenia al cap no era una altra cosa que l’annexió de territoris soviètics. En aquest sentit, renunciar a la germanització significa afirmar el principi de la posició privilegiada de la “raça” germànica com casta senyorial en els territoris ocupats. Els nazis s’oposen a l’assimilació, no a l’annexió. Prefereixen exterminar els pobles “inferiors” conquistats contràriament a germanitzar-los. Afortunadament, de moment es tracta només de conquestes hipotètiques.

Quan Hitler afirma amb indignació que s’ha transformat al gran poble alemany en una nació de segon ordre, i que això viola els interessos de la solidaritat internacional i el principi de la igualtat dels pobles, simplement tracta d’impressionar. Tota la filosofia de la història dels nacionalsocialistes parteix de la desigualtat suposadament fonamental de les nacions i del dret de les races “superiors” a aixafar i exterminar les “inferiors”. Per descomptat, els alemanys ocupen un lloc prominent entre aquests pobles superiors. Vist en el seu conjunt, el programa hitlerià per a la reconstrucció d’Europa és una mescladissa utopicoreaccionària de mística racial i canibalisme nacional que no resisteix la menor crítica. No obstant, l’objectiu primari de la dictadura feixista no és realitzar aquest programa sinó *restablir el poder militar d’Alemanya*. Sense això és impossible parlar de cap programa. Només des d’aquest punt de vista el discurs de Hitler sobre el desarmament presenta cert interès.

El programa de Hitler és el programa del capitalisme alemany, agressiu però lligat pel Tractat de Versalles i pels resultats de la guerra mundial. Aquesta combinació de força potencial i debilitat real explica el caràcter extremadament explosiu del nacionalsocialisme i la gran prudència dels primers passos tendents a aconseguir aqueixos objectius. Avui Hitler pot parlar d’afluïxar i deslligar gradualment els nusos, no de fer-los trossos.

Qualsevol revisió dels tractats, sobretot de les clàusules referides al sistema armamentista, significaria una modificació en la relació de forces: Alemanya hauria d’enfortir-se, França de debilitar-se. Llevat d’açò, el problema de la revisió no li importa per a res a Alemanya. D’altra banda, resulta prou clar que els governants francesos no acceptaran cap canvi que debiliti la seua posició en

benefici d'Alemanya. És per això que els nazis consideren que tota política basada en un canvi de la situació internacional d'Alemanya a través d'un acord amb França és il·lusòria i fantàstica. D'aquesta convicció que, com veurem més avant, constitueix la base de tota l'activitat política de Hitler sorgeix la inevitabilitat d'un nou conflicte entre Alemanya i França. Però no avui, ni demà. Aquesta és la "correcció" respecte del problema del temps que apareix en la declaració de Hitler i en aquest sentit no és només un "ardit". Quan Goering incendià el Reichstag arriscà tan sols els caps dels seus agents. L'incendi premeditat d'Europa és una empresa un xic més àrdua. Alemanya no està en condicions d'anar a la guerra. Està desarmada. No és una frase; és un fet. Una banda d'estudiants amb les seues ulleres i de treballadors aturats portant el braçilet amb l'esvàstica no pot substituir l'exèrcit de Hohenzollern. És cert que Hitler podrà violar parcialment tal o qual obligació armamentista. Però no prendrà cap mesura a gran escala susceptible de fer-lo violar les prohibicions de Versalles en forma oberta i flagrant. Només una "afortunada" combinació de circumstàncies, per exemple algun fregament entre els estats fortament armats d'Europa, li permetria al nacionalsocialisme adoptar en un futur pròxim mesures dràstiques en el terreny de la política exterior. Davant la manca d'açò, Hitler es veurà obligat a limitar-se a les grans maniobres diplomàtiques i al contraban militar en petita escala en l'interior.

Tanmateix la seua aspror, la lluita dels nazis en Àustria i en Danzig no entra en conflicte amb el programa d'acció ressenyat més amunt. En primer lloc, el creixement del nacionalsocialisme en Àustria és un fet inevitable, sobretot després de la victòria dels nazis en Alemanya. Les reaccions en altres països contra la hitlerització d'Àustria només enfortiran l'onada feixista. En guanyar-se Àustria des de dins, Hitler es crea una base de suport auxiliar prou important. Les complicacions internacionals a què açò donarà lloc no es conciliaran fàcilment amb el Tractat de Versalles. Evidentment, Hitler sap que la seua política pot estavellar-se no sols contra arguments trets d'un text sinó també contra l'argument de la força. Li és necessari mantindre's en una posició que li permeta batre's en retirada, i tindrà temps per a això si converteix les seues posicions en Àustria i Danzig en moneda per a les transaccions internacionals.

La seua força potencial no compensa l'actual feblesa d'Alemanya. Si l'Alemanya dels Hohenzollern assumí la tasca d'"organitzar Europa" per a procedir després a un nou repartiment del món, l'Alemanya contemporània, llençada per la derrota al fons de l'escena, es veu obligada a assumir una vegada més les tasques que la Prússia de Bismarck realitzà fa molts anys: aconseguir l'equilibri d'Europa com a etapa prèvia a la unificació de tots els territoris germànics. El programa pràctic de Hitler està limitat actualment per l'horitzó europeu. Els problemes continentals i oceànics estan fora del seu camp visual i només li preocuparan en la mesura en què afecten els problemes interns d'Europa. Hitler parla exclusivament en termes *defensius*: la qual cosa

correspon perfectament a l'etapa que ha de travessar el militarisme alemany en el procés del seu renaixement. Si el principi militar (un bon atac constitueix la millor defensa) és just, no ho és menys el principi diplomàtic (la millor manera de preparar l'atac és cuidar la defensa). A propòsit recorde que Brockdorff-Rantzau, home amant de les paradoxes, em digué una vegada a Moscou: *Si vis bellum para pacem* [Si vols la guerra prepara't per a la pau].

Hitler compta amb el suport d'Itàlia i, amb certes limitacions, el té assegurat, no tant per la semblança dels respectius governs (és ben sabut que la concepció del Tercer Reich germànic pur és un plagi als llatins) com pel paral·lelisme de moltes de les seues respectives aspiracions nacionals. Però no li serà prou a l'imperialisme alemany la crossa italiana, per si sola, per a posar-se de peu. Només el suport d'Anglaterra li pot donar a l'Alemanya feixista la necessària llibertat de moviment. Per això, res d'aventures, res de declaracions amb regustos aventurers! Hitler és conscient que tot colp contra Occident (un colp contra Polònia colpejaria de rebot Occident) estretiria immediatament els vincles entre Anglaterra i França i obligaria Itàlia a desplegar una gran cautela. Qualsevol acte prematur, imprudent, arriscat de venjança política provocaria de seguida l'aïllament d'Alemanya (donada la seua impotència militar) i li imposaria una nova capitulació humiliant. Els nusos del Tractat de Versalles s'ajustarien inclús més. Un acord amb Anglaterra requereix una dosi d'autolimitació. Però París (i justament de París es tracta) bé paga una missa. Així com l'acord amb Hindenburg, aconseguit per mitjà de Papen, permeté a Hitler realitzar el seu colp d'estat per mitjà d'una interpretació de la Constitució de Weimar, un acord amb Anglaterra, per mitjà d'Itàlia, permetrà Alemanya violar i destruir "legalment" el Tractat de Versalles. Cal interpretar en aquest sentit la declaració pacifista que el canceller ha pronunciat davant del Reichstag el 17 de maig. El pacifisme de Hitler no és una improvisació diplomàtica fortuïta sinó un component vital de la gran maniobra destinada a canviar radicalment la relació de forces a favor d'Alemanya i assentar les bases per a l'ofensiva europea i mundial de l'imperialisme germànic.

Aquesta és només una part, la part negativa, del programa de Hitler. En abstenir-se de realitzar actes de venjança prematurs, en essència només continua la política de Stresemann; però no basta per a aconseguir el suport *actiu* d'Anglaterra. La declaració del 17 de maig indica clarament quin és l'altre aspecte, el positiu, del programa nazi: la lluita contra el bolxevisme, no tant la dissolució de les organitzacions proletàries alemanyes com la guerra contra la Unió Soviètica. En estret lligam amb el programa d'expansió cap a l'est, Hitler assumeix la tasca de protegir de la barbàrie bolxevic la civilització europea, la religió cristiana, les colònies britàniques i altres valors morals i materials. En llançar-se a aquesta croada espera obtenir per a Alemanya el *dret d'armar-se*. Hitler està convençut que en la balança britànica pesa menys el perill que representa el feixisme alemany per a Europa occidental que el perill dels soviets

bolxevics en Orient. Aquesta caracterització és la clau més important per a comprendre la política exterior de Hitler.

La més important, però no l'única. La dictadura nacionalsocialista aprofitarà no sols la contradicció entre Occident i Orient sinó també els antagonismes que es desenvolupen al si d'Europa occidental, i que són prou nombrosos. En oposar-se a la resurrecció d'Àustria-Hongria, Hitler compromet Alemanya a dedicar una atenció especial als "joves estats nacionals d'Europa". Busca palanques auxiliars per a restablir l'equilibri europeu, proposant per a això que els estats petits i dèbils s'agrupen entorn del vençut, no del vencedor. Així com en la seua política nacional el nacionalsocialisme reuní sota la seua bandera tots els sectors desesperats i armats per a sotmetre'ls millor als interessos del capital monopolista, en la seua política exterior Hitler tractarà de crear un front únic dels vençuts i damnificats per a aixafar-los tant més implacablement en el futur sota la bota de l'imperialisme alemany.

Hitler acceptà de tan bona gana el programa anglès de reducció d'armaments, només perquè compta, per endavant i amb plena certesa, amb el fracàs del mateix. No necessita exercir l'odiós paper de soterrador de les propostes pacifistes; prefereix que altres complisquen aqueixa funció. Per aqueixa mateixa raó no li escatima al president nord-americà un "càlid reconeixement" per la seua declaració a favor de la limitació d'armaments. Com més i millor conega el món el programa armamentista, com més estrepitós siga el seu inevitable fracàs, més inqüestionable serà el dret d'Alemanya a rearmar-se. No, Hitler no es prepara a derogar Versalles per mitjà de la violència (per a exercir la violència és necessari ser poderós!). Però compta fermament amb la perspectiva que a penes fracasse el pla britànic que ell "recolza", Anglaterra i Itàlia recolzaran amb totes les seues forces el dret d'Alemanya a enfortir la seua defensa... contra l'Est. Ni més menys que defensa i només contra l'Est!

Un lector escèptic, o simplement cautelós, dirà que la nostra interpretació del programa de Hitler és, en el millor dels casos, una hipòtesi plausible, però impossible de verificar. Responem: el programa sorgeix de la lògica inexorable de les circumstàncies, i tractant-se de problemes polítics de gran magnitud sempre cal suposar que l'adversari farà la jugada més forta. La dificultat de documentar la hipòtesi que desenvolupem més dalt resideix que la literatura d'oposició al nacionalsocialisme és en extrem abundant i contradictòria, mentre que l'activitat del govern és, en l'actualitat, escassa i d'objectius a curt termini. L'autor coneixia molt bé aquesta dificultat quan es posà a treballar. Però, en el moment oportú, a causa d'un feliç accident, arribà a les seues mans un document polític d'extraordinari valor.

Ens referim a una "Lletra oberta" de Hitler a Papen, publicada en forma de pamflet el 16 d'octubre de 1932. Aquesta "Lletra", el to de la qual és fortament

polèmic, no ha cridat l'atenció fora d'Alemanya. Els dirigents del nacionalsocialisme parlen i escriuen massa! No obstant, la mateixa hauria d'haver arribat al gabinet de treball de tot diplomàtic o periodista que s'ocupe d'estudiar la política exterior d'Alemanya. Recordem la situació política que existia en el moment de publicar-se el pamflet. Papen era canceller. Hitler, en l'oposició, estava a l'expectativa: és a dir, el lapse que va del 13 d'agost, quan Hindenburg es negà a anomenar-lo cap d'estat, al 30 de gener, data en què el mariscal es veié obligat a lliurar-li el comandament d'Alemanya. La "Lletra oberta" no anava dirigida a les masses sinó a les classes dominants i el seu objectiu era demostrar-les que els mètodes burocràtics no bastaven per a salvar el règim social d'Alemanya, que només els nacionalsocialistes tenien un programa seriós en el terreny de la política exterior; finalment, que a ell, Hitler, la resignació covarda li era tan aliena com l'aventurerisme. La lletra no és de cap mode sensacionalista; al contrari, es tracta d'un document summament sobri. Podem suposar que avui Hitler gustosament llençaria el seu pamflet a l'incinerador, per això els seus adversaris haurien de prestar-li molta atenció.

"És absurd creure [explica Hitler a Papen] que la potència que ens desarmà es desarmarà avui a si mateixa sense res que l'obligue a això." Amb d'altres paraules, és igualment absurd suposar que un bon dia França consentirà en el rearmament d'Alemanya. L'immens predomini militar de França li evita a aquesta la necessitat d'arribar a un acord amb un enemic vençut sobre la base de la igualtat de drets. Qualsevol proposta d'acord militar amb França a canvi d'armaments no sols serà rebuda amb gran fredor sinó que, immediatament, arribarà a coneixement de l'estat que podria resultar afectat; Hitler es refereix, per descomptat, a la Unió Soviètica. Alemanya només pot pretendre el dret a rearmar-se en el marc d'un "autèntic restabliment de l'equilibri europeu". Anglaterra i Itàlia desitgen que aquest restabliment siga un fet; França no, de cap manera i sota cap condició. "És inconcebible pensar que es pot compensar l'enemistat i discòrdia amb Anglaterra i Itàlia millorant les relacions amb França!" La tesi fonamental de la política exterior de Hitler, que titlla de moribundes les idees o, si es vol, les il·lusions de Locarno, és tan clara com es podria desitjar. En la declaració del 17 de maig no trobarem, per descomptat, una afirmació tan clara. Però la declaració de cap manera contradiu la "Lletra oberta"; ben al contrari, desenvolupa el seu programa i l'aplica a una etapa específica.

L'objectiu de la política alemanya és restablir la sobirania militar de l'estat. Tota la resta és un mitjà tendent a aconseguir aqueix fi. Però de cap manera és necessari que els mitjans siguen construïts a imatge i semblança del fi. Alemanya no ha de presentar-li al món un programa propi de desarmament, menys inclús en aquesta conferència. Per dues raons: cap conferència és capaç d'adoptar una resolució que canvie substancialment la relació de força; en exigir el dret a rearmar-se, encara que seria una demostració de força platònica,

permetria a França suprimir el problema del seu propi desarmament i, pitjor encara, l'aproparia a Anglaterra.

Segons Hitler, açò últim ja ha ocorregut en part, gràcies a la política irresponsable de Papen. Anglaterra es veu obligada a recolzar França molt més del que desitjaria. Ha de reconèixer-se que quan Hitler acusa el “Club dels Cavallers” i el canceller del Reich de diletants i aventurers, la crítica, a més de mordaç, és molt convincent. Els barons i buròcrates “nacionals” no tenen cap política exterior. Quan amenacen amb una arma inexistent és perquè la situació nacional els obliga; estan disposats a utilitzar el moviment nacionalista, però impedit-li créixer. Inspirant-se indubtablement en Bismarck, Hitler ni tan sols li estalvia cops a l'últim Hohenzollern; Papen i els seus col·legues són només els hereus i imitadors de la política histriònica de Guillem II, però amb una diferència fonamental: el kàiser tenia un exèrcit de primera, mentre que ells només tenen el record d'aquell exèrcit. Ací Hitler fa en el blanc.

Després de tot açò, no resulta difícil comprendre com d'equivocat estigué el sector de la premsa i la diplomàcia que tractà de descobrir el vertader programa del govern alemany en els discursos retòrics de Papen sobre com és de bell morir en el camp de batalla. No ha d'oblidar-se que Papen, que durant el seu breu regnat fou tractat pels nazis com un capità de dragons, se sent constantment sotmès a prova. El 13 de maig parlà en veu desusadament alta per a posar-se a to... però errà el càlcul. Cadascú pot opinar el que vullga sobre els gustos d'un ancià capità de dragons que, entre la seua dosi de diürètic i el seu got d'aigua mineral, es dedica a explicar-li a la joventut els avantatges de la metralla sobre l'arteriosclerosi; però hi ha un fet que ningú pot discutir: el discurs de Papen no oculta cap programa. El “pacifisme” de l'actual canceller és molt més perillós que no els discursos bel·ligerants del vice-canceller.

Ací, de pas, trobem l'explicació de la contradicció contundent entre la declaració de Hitler i la política que seguiren anteriorment Neurath, Nadolny i els altres. Hitler arribà a la cancelleria a costa d'acceptar un ministeri de barons i consellers reials. La camarilla que rodeja Hindenburg es consola amb la idea de seguir amb la seua política sota Hitler. És molt probable que les amenaces provocades en l'exterior com a reacció pel discurs de Papen per fi li hagen donat a Hitler la possibilitat de prendre el timó de la política exterior. No fou la Wilhelmstrasse la que li va dictar al canceller el discurs del 17 de maig. Al contrari, fou Hitler qui posà límit a les fantasies dels barons i als consellers privats de la Wilhelmstrasse.

Però tornem a la “Carta oberta”. La mateixa ataca amb brusquedat inusitada la consigna de Papen sobre l'armament naval. Inclús si Alemanya tingués els mitjans (i no els té, diu el pamflet) no se li permetrà convertir-los en vaixells de guerra i no li abastarien les forces per a violar la prohibició. Bastà la consigna

d'armament militar perquè Anglaterra s'apropés a França. Ací, diu el pamflet, ací té vostè els resultats “de la seua política exterior vertaderament nefasta, Sr. von Papen!”

La lluita per l'armament d'Alemanya en terra i en el mar ha de basar-se en una idea política clara. Hitler l'anomena pel seu nom: la necessitat d'“enfortir la defensa *enfront del perill latent de l'Est* és relativament fàcil d'explicar”. Aqueix programa té assegurada per endavant la simpatia de les “persones amb claredat de mires” d'Occident (òbviament, no de França). És només des del punt de vista de “la defensa que necessitem enfront d'Orient”, en relació al Mar Bàltic, que pot convèncer-se Anglaterra per a que accepte “correccions” en els paràgrafs del Tractat de Versalles referits a qüestions navals. Perquè no cal oblidar que “en l'actualitat, és important per al futur d'Alemanya demostrar-li plena confiança a Anglaterra”.

El moviment nacional alemany pot i ha d'exigir el rearmament, però el govern alemany de cap manera ha d'insistir en aqueixa exigència. Avui ha d'exigir purament i exclusiva el desarmament dels vencedors. És evident per a Hitler que la conferència sobre desarmament està condemnada a fracassar. Tres mesos abans d'arribar al poder escrigué: “No hauria necessitat que la delegació alemanya participe interminablement en la comèdia sobre el desarmament que s'està muntant en Ginebra. Bastaria amb explicar clarament a la faç del món que França no desitja desarmar-se; després abandonaríem la conferència declarant que la pau de Versalles ha estat violada per les mateixes potències signants i que, tenint en compte les circumstàncies, Alemanya ha de reservar-se el dret de treure les conclusions pertinents.” La declaració del canceller Hitler només serveix per a desenvolupar aquesta melodia. La negativa dels vencedors a desarmar-se significaria “la liquidació definitiva, moral i real, dels mateixos tractats”. Alemanya ho interpretaria com un desig d'“expulsar-la de la conferència”. En aqueix cas, li resultaria difícil “continuar pertanyent a la Lliga de les Nacions”. La “Lletra oberta” és, certament, indispensable per a comprendre la clau de l'estratègia de Hitler!

L'abandó per Alemanya de la Lliga de les Nacions separaria França, d'una banda, d'Anglaterra i Estats Units per l'altra. Així es crearia la primera premissa per al restabliment d'un “equilibri europeu” en què Alemanya ocuparia necessàriament un lloc d'importància creixent. Amb l'acord d'Anglaterra i Itàlia, Hitler tindria la possibilitat de rearmar Alemanya, no amb petites mesures de contraban, sinó amb grans “esmenes” al Tractat de Versalles. Al mateix temps desenvoluparia el programa de “defensa” contra l'Est. En tal procés s'arribarà inexorablement en un punt crític: guerra. Contra qui? Si la línia de l'Est no resulta ser la de menor resistència, l'explosió podria donar-se en una altra direcció. Perquè, si bé encara és possible discutir en quina mesura els

mitjans ofensius es diferencien dels defensius, ja no cap el menor dubte que els mitjans militars adequats per a Orient són igualment adequats per a Occident.

Hitler es prepara per a la guerra. La seua política econòmica està dirigida a obtenir la màxima independència econòmica d'Alemanya en cas de guerra. El servei de treball obligatori també ha de subordinar-se als preparatius militars. Però el caràcter mateix d'aquestes mesures demostra que no és un pla a realitzar-se demà. L'atac a Occident en un futur més o menys immediat només podria realitzar-se amb la condició d'una aliança militar de l'Alemanya feixista amb els soviets. Però només els sectors més turbulents de la guàrdia blanca d'emigrats pot creure en semblant absurd o tractar d'amenaçar amb això. L'atac contra Orient només pot realitzar-se amb el suport d'una o diverses potències occidentals. Aquesta variant és, en tot cas, la més probable. Però tampoc en aquest cas el període de preparació podrà mesurar-se en setmanes o mesos. El pacte de les quatre potències, que no resoldrà res per endavant, podrà com a màxim garantir el contacte entre els estats més grans d'Europa occidental. Servirà de garantia contra els perills de segon ordre, però no contra els antagonismes fonamentals. Hitler tractarà d'extreure del pacte tots els avantatges possibles per a atacar l'Est. La reglamentació del pacte determinarà com a màxim el deu per cent de la seua sort. El seu vertader paper històric estarà determinat per les relacions i agrupaments reals dels seus protagonistes, els seus aliats i els seus adversaris.

Hitler està disposat a no llençar accions militars contra França ni Polònia en els propers deu anys. En la declaració fixà un termini de cinc anys perquè s'acorde la plena igualtat d'Alemanya en matèria de forces armades. Per descomptat, no cal revestir aquest termini d'un caràcter sacrosant. Però aquests termes indiquen quins són els límits temporals que s'imposa la cúpula feixista abans de llençar-se a la venjança.

Per descomptat, és possible que les dificultats internes, l'atur, desesperació i ruïna de la petita burgesia porten Hitler a escometre accions prematures que ell mateix, en analitzar-les fredament, consideraria perjudicials. En la política real cal basar-se no sols en els plans de l'adversari sinó, també, en les complicacions que poden sorgir en la pròpia situació. El procés històric d'Europa no obehirà submisament l'ordre de marxa elaborat en la Casa Marró de Munic. Però aquesta ordre de marxa, després de la presa del poder per Hitler, ha esdevingut un dels factors més importants del procés europeu. Es modificarà el pla d'acord amb els esdeveniments. Però no es poden comprendre les modificacions sense tenir en compte el pla en el seu conjunt.

L'autor d'aquestes línies no es considera guardià del Tractat de Versalles. Europa necessita una nova organització. Però, ai d'Europa si el feixisme realitza aquesta tasca! Si així ocorre, l'historiador del segle XX haurà d'escriure: la

decadència d'Europa s'inicià amb la guerra de 1914. Hom la batejà “guerra per la democràcia”, però no trigà en conduir a la dominació del feixisme, que esdevingué l'instrument per a concentrar totes les forces d'Europa a fi de portar-la a una “guerra d'alliberament”... dels resultats de la guerra anterior. Així, el feixisme, expressió de l'atzucac d'Europa, fou al mateix temps l'instrument de la destrucció de les seues conquestes econòmiques i culturals. No obstant, esperem que a aquest vell continent li queden encara suficients forces vitals per a obrir-se un nou rumb històric.